

प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्था
तथा विविध कार्यकारी सहकारी
संस्थांमध्ये सचिवांची नामनिर्देशनाद्वारे
अथवा सरळसेवेद्वारे नेमणुक करण्याबाबत
मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन आदेश क्र:- संकिर्ण ०६२५/ प्र.क्र. १४०/१८-स
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- ०५ ऑगस्ट, २०२५

वाचा :-

१. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य पुणे यांचे पत्र क्र. कृषीपत-१३/क.६९अ/नि.५३अ-ब/२०२५, दि. २३.०५.२०२५
२. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ६९अ व नियम ५३ब

प्रस्तावना -

राज्य शासनाने महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मध्ये सुधारणा करून प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्थांच्या सचिवांचा जिल्हा संवर्ग गठीत करण्यासाठी कलम ६९अ नव्याने समाविष्ट केले आहे. त्याबाबतची अधिसूचना दि. १८.०३.२०२४ रोजीच्या शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आली आहे. सदर कलमाच्या उपकलम (१) मधील तरतुदीनुसार सहकारी जिल्हा संवर्गामध्ये भरती करावयाच्या व्यक्तींची संख्या व त्यांच्या सेवेच्या शर्ती निश्चित करण्याचे अधिकार राज्य शासनास आहेत.

शासनाने महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम, १९६१ मधील नियम ५३अ व नियम ५३ब शासनाने दि. २३.०४.२०२५ रोजी प्रसिध्द केले आहेत. सदर नियम ५३ब मधील तरतुदीनुसार जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेमध्ये नामनिर्देशनाद्वारे अथवा सरळसेवेद्वारे नेमणुक करावयाच्या सचिवांची संख्या, त्यांची शैक्षणिक अर्हता व अनुभव, भरती व नामनिर्देशनाची कार्यपद्धती आणि सेवेच्या शर्ती बाबत मार्गदर्शक तत्वे विहित करण्याचे अधिकार राज्य शासनास आहेत.

वाचा क्र. १ अन्वये सहकार आयुक्त व निबंधक, पुणे यांनी महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम, १९६१ मधील नियम ५३ब मधील तरतुदीनुसार प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्था / विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांमध्ये सचिवांची नामनिर्देशनाद्वारे अथवा सरळसेवेद्वारे नेमणुक करावयाची संख्या, त्यांची शैक्षणिक अर्हता व अनुभव, भरती व नामनिर्देशनाची कार्यपद्धती आणि सेवेच्या शर्ती बाबत मार्गदर्शक तत्वांचा मसूदा मान्यतेसाठी शासनास सादर केला आहे.

शासन आदेश:-

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ६९अ (१) अन्वये शासनास प्राप्त असलेल्या अधिकारान्वये राज्यातील जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेमार्फत प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्था / विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांमध्ये सचिवांची नामनिर्देशनाद्वारे अथवा सरळसेवेद्वारे नेमणुक करावयाची संख्या, त्यांची शैक्षणिक अर्हता व अनुभव, भरती व

नामनिर्देशनाची कार्यपद्धती आणि सेवेच्या शर्ती यांबाबत खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक तत्वे विहित करण्यात येत आहे :-

१. महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम, १९६१ मध्ये सुधारणा करण्यासाठी दि. ०८.१०.२०२४ रोजी नियम ५३अ व नियम ५३ब या नियमांचा मसुदा प्रसिध्द करण्यात आला आहे. त्यानुसार दि. ०८.१०.२०२४ पर्यंत जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांचे अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय समितीने नियुक्तीस मान्यता दिल्यानुसार प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी पतसंस्थांनी नियुक्त केलेल्या आणि सध्या कार्यरत असलेल्या संस्था सचिवांना प्राधान्याने जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेने संस्थेच्या सेवेत सामील करून घ्यावे. जिल्हास्तरीय समितीकडून दि. ०८.१०.२०२४ पर्यंत मान्यता दिलेल्या सचिवांची यादी जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांनी जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेस उपलब्ध करून द्यावी.

२. नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त करावयाच्या सचिवांच्या अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे :-

- i. जिल्हा देखरेख सहकारी संस्था जिल्हास्तरीय समितीकडून प्राप्त यादीमधील संस्था नियुक्त सचिवांची जिल्हास्तरीय समितीच्या मान्यतेनंतरची संबंधित संस्थेमधील प्रत्यक्ष झालेली सेवा विचारात घेऊन त्यानुसार जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेकडील सेवाज्येष्ठता व वेतनश्रेणी संबंधित सचिवांना लागू करावी. यासाठी संबंधित सचिवाने जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेकडे अर्ज करणे आवश्यक राहिल.
- ii. जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेमध्ये नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या सचिवास जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेचे सेवा नियम समावेशनाच्या दिनांकानुसार लागू होतील.
- iii. नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केल्यानंतर संबंधित सचिव जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेच्या आस्थापनेवर आल्यापासून त्यास निवृत्ती वेतन, ग्रॅज्युइटी या सुविधा लागू राहतील.
- iv. नामनिर्देशित केलेल्या सचिवास जिल्हा देखरेख सहकारी संस्था नामनिर्देशनाद्वारे कोणत्याही प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्थेकडे प्रतिनियुक्तीने सचिव पदावर नियुक्त करू शकेल ही बाब मान्य असल्याचे संबंधित सचिवाने लेखी संमती देणे आवश्यक राहिल.
- v. नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या सचिवास मुळच्या संस्थेमध्ये मिळणारे वेतन कितीही असले तरी जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेमध्ये नियुक्ती झाल्यानंतर सेवाज्येष्ठतेनुसार लागू करण्यात येणारी वेतनश्रेणी मान्य असल्याचे संबंधित सचिवाने लेखी संमती देणे आवश्यक राहिल.
- vi. नामनिर्देशनाद्वारे सचिव नियुक्त झाल्यानंतर संबंधित प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्थेस अन्य व्यक्तीची सचिव पदावर नियुक्ती करता येणार नाही व अशी नियुक्ती वैध असणार नाही.

३. नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त करावयाच्या कार्यवाहीबाबत वाद अथवा मतभेद निर्माण झाल्यास त्याबाबत निराकरण करण्याचे अधिकार खालीलप्रमाणे गठीत जिल्हा स्तरीय समितीस राहतील. सदर निर्णयाविरुद्ध संबंधितास राज्य स्तरीय समितीकडे दाद मागता येईल.

जिल्हा स्तरीय समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल:-

अ.क्र.	जिल्हा स्तरीय समिती सदस्य	पद
१	जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था	अध्यक्ष
२	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी अथवा बँकेमार्फत नियुक्त केलेला अधिकारी	सदस्य
३	जिल्हा विशेष लेखापरिक्षक, सहकारी संस्था, वर्ग १	सदस्य
४	जिल्हा गटसचिव संघटनेचे दोन प्रतिनिधी	सदस्य
५	सहाय्यक निबंधक अधिन जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था	सदस्य सचिव

राज्य स्तरीय समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल:-

अ.क्र.	राज्य स्तरीय समिती सदस्य	पद
१	सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे	अध्यक्ष
२	अपर आयुक्त व विशेष निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे	सदस्य
३	महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेचे व्यवस्थापकीय संचालक अथवा बँकामार्फत नियुक्त केलेला अधिकारी	सदस्य
४	राज्य स्तरीय गटसचिव संघटनेचे दोन प्रतिनिधी	सदस्य
५	उपनिबंधक, सहकारी संस्था (कृषीपत) मुख्यालय, पुणे	सदस्य सचिव

४. राज्यातील आदिवासी विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांकडील जे सचिव सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे यांचेकडील दि. १३.०५.२०१६ व दि. १८.०७.२०१६ रोजीच्या परिपत्रकामध्ये नमूद शैक्षणिक व इतर अर्हता पूर्ण करित असतील अशा सचिवांची सेवा जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेकडे वर्ग करता येईल. सदर परिपत्रकातील शैक्षणिक व इतर अर्हतेची पूर्तता पडताळून जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था हे पात्र असणाऱ्या सचिवांची यादी जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेस उपलब्ध करून देतील.

५. जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेमध्ये नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त करावयाच्या सचिवांबाबतची कार्यवाही पूर्ण होईपर्यंत जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेने सरळसेवेद्वारे नवीन सचिवांची भरती करू नये.

६. जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थांनी सचिवांचा जिल्ह्याचा आकृतीबंध तयार करून त्यास सहकार आयुक्त, कार्यालयाची मान्यता घ्यावी. या आकृतीबंधानुसार रिक्त ठरणारी पदे सरळसेवेद्वारे भरती करण्यासाठीचा प्रस्ताव सहकार आयुक्त कार्यालयाकडून मंजूर करून घ्यावा व त्यानंतरच प्रत्यक्ष भरती प्रक्रीया करावी.

७. जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेमध्ये सरळसेवेद्वारे भरती करावयाच्या सचिवांबाबत त्यांची संख्या, शैक्षणिक आर्हता व अनुभव, भरतीची कार्यपध्दती इ. बाबत शासनाकडून यथावकाश मार्गदर्शक तत्वे विहित करण्यात येतील.

८. सदरचा शासन आदेश, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०८०५१७४१५३९९०२ असा आहे. हा शासन आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संतोष पाटील)
अपर निबंधक तथा सह सचिव,
महाराष्ट्र शासन

प्रत माहितीसाठी व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी अग्रेषित :-

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.राज्यमंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. महालेखाकार, महाराष्ट्र- १, मुंबई.
८. महालेखाकार, महाराष्ट्र- २, नागपूर.
९. समन्वयक, राज्य स्तरीय बँकर्स समिती, बँक ऑफ महाराष्ट्र, पुणे.
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, लि. मुंबई.
११. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, (सर्व)
१२. जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, (सर्व)
१३. जिल्हा विशेष लेखा परिक्षक, सह. संस्था (सर्व)
१४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक लि. (सर्व)
१५. निवड नस्ती-१८-स.